

A (HUBN20089) Füzér Pál-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából készítette:
Ökoton Bt.
2016-17

Szakmai koordinátor

Farkas Tünde

Közreműködő szakértők

Barati Sándor
Hegyessy Gábor
Huber Attila
Farkas Roland
Dr. Szmorad Ferenc
Spéder Ferenc

A fenntartási terv a Földművelésügyi Minisztérium költségvetési fejezet „Természetvédelmi kártalanítás” elnevezésű fejezeti kezelésű előirányzat keretéből elvégzendő természetvédelmi állapot felmérési, kármegelőzési és kezelési intézkedések meghatározására irányuló feladatok ellátásának keretében készült.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 Fenntartási terv	
1.1.Név	4
1.2. Azonosító kód	4
1.3. Kiterjedés	4
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	4
1.4.1. Jelölő élőhelyek	4
1.4.2. Közösségi jelentőségű fajok	4
1.5. Érintett települések	4
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	5
1.7. Tervezési és egyéb előírások	5
1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv	5
1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos Rendezési tervkataszter szerint)	5
1.7.3. Körzeti erdőterv és üzemterv	5
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	6
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	6
2. Veszélyeztető tényezők	6
3. Kezelési feladatok meghatározása	10
3.1.Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	10
3.2. Kezelési javaslatok	10
3.2.1. Élőhelyek kezelése	10
3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok	11
3.2.1.2. Gyepek	11
3.2.1.3. Erdők	14
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés	34
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések,	34
3.2.4. Kutatás monitorozás	35
3.2.5. Melléklet	36
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	37
3.3.1. Agrártámogatások	37
3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer	37
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	38
3.3.2. Pályázatok	38
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	38
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	38
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	39
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	39

I. NATURA 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Füzéri Pál-hegy (kjKTT)
-------------------------	-------------------------

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20089
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	732.7700 ha
--------------------------------	-------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

(kiemelt jelentőségű élőhelyek*)

- 6210 Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
- 9110 Mészkerülő bükkösök (*Luzulo-Fagetum*)
- 9130 Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)
- 91G0* Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulusszal*

1.4.2. Közösségi jelentőségű fajok

- Zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A NATURA 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a NATURA 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Érintett megye	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Füzér	Borsod-Abaúj-Zemplén	732,63	99,98
Kéked	Borsod-Abaúj-Zemplén	0,13	0,01

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Tájvédelmi körzet		Zempléni Tájvédelmi körzet	732,77	1/1984. (XII. 13.) OKTH rend. 147/2007(XII.27)KvVM rendelet
Országos Ökológiai hálózat		Országos Ökológiai hálózat magterület	732,77	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv

Az érintett Füzéri Pál-hegy (HUBN20089) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület teljes egészében része a Zempléni Tájvédelmi körzetnek.

1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos Rendezési tervkataszter szerint)

Település	Típus	Határozatszám
Füzér község településrendezési terve	Település szerkezeti terv Szabályozási terv	198/2006 (XII.18.) 153/2007 (XI. 19.)

1.7.3. Körzeti erdőterv és üzemterv

A tervezési terület a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal illetékességi területén található és a Hegyközi Erdészeti Tervezési körzetbe tartozik¹. A körzet területén az Északerdő Zrt. két erdészete, a Telkibányai Erdészeti Igazgatóság, és a Hegyközi Erdészeti Igazgatóság gazdálkodik. A körzeti erdőterv 2010.jan 01. – 2019.dec.31. között hatályos.

1

https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatóság/erdeszet_szakteruletek/erdoterv_ezes/korz_erd

Erdőtervezési körzet neve	Érintett települések	Aktuális erdőterület (ha)	Erdőtervezés éve
Hegyközi	Füzér	699,5	2009

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

2016-2017 fordulóján Magyarország vadgazdálkodási tájait, körzeteit területeit teljesen átszabták. A tervezési terület. A füzéri tervezési terület 206.-os sz. Zemplén – bodrogközi Vadgazdálkodási Tájégségben található. 659220 vadgazdálkodási körzet fedi le melynek a gazdálkodója a Hegyivadász Vadásztársaság (Füzérkomlós).

Vadgazdálkodási üzemterv

Jelenleg még kidolgozás alatt van az új üzemterv amely 2017-2027-ig lesz érvényben.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási vízterület.

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 2-5 azonosító számú Tokaj-hegyalja alegységhez tartozik. A területre a 2-5 Tokaj-hegyalja alegység Vízgyűjtő-gazdálkodási terve vonatkozik²

Kiadja: Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság 2016. április.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03.03	Kaszálás felhagyása hiánya	H	5	6210 Meszes alapkőzetű féltérmezetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia) Erősen veszélyeztetett. Hosszú távú fennmaradásuk kérdéses, elsősorban a kaszálás elmaradása és a spontán szukcesszió miatt.
B02.04	Lábonálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása	M		A nagy szarvasbogár (Lucanus cervus) élőhelyén a holtfa eltávolítás veszélyezteti a fajt.
B07	Egyéb erdészeti tevékenység (Véghasználat.)	M		Nagy szarvasbogár (Lucanus cervus) A nagyobb kiterjedésű véghasználatok és a holtfa

² http://www.vizugy.hu/vizstrategia/documents/734BDF63-CEB2-4F69-B1ED-66ADF762DD9C/VGT2_2-5_Tokaj-Hegyalja_vegleges.pdf

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				eltávolítás veszélyezteti a fajt. A véghasználatok területéről több évtizedre eltűnik.
F03.01.01	Vadak károkozása (Az aljnövényzet taposása, rágása.)	9110 M 9130 L 6210 H 6520 M		9110 Mészkerülő bükkösök (Luzulo-Fagetum) A mészkerülő bükkösök élőhelye közepesen veszélyeztetett. Erózióra hajlamos köves görgeteges meredek oldalak élőhelye, ahol a vadállomány taposása rágása lehet probléma. 9130 Szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum) A szubmontán és montán bükkösök esetében a veszélyeztetettség mértéke kicsi. Az élőhely hosszú távú fennmaradására jó esély van, ha a vadállomány létszáma a jelenlegi szinten marad. 6210 Meszes alapközetű féltérmezetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia) A szálkaperjés gyepek erősen veszélyeztetettek. A vadállomány taposása rágása jellemző a területen. 6520 Hegyi kaszálórétek A hegyi kaszálóréteken létrejött nedves területeket a vadak dagonyaként kimélyítik, környezetüket elsárolják, elmocsarasítják, a növényzet átalakul.
F03.01.01	Vadak károkozása Vadállomány túltartása.			A nagy szarvasbogar (Lucanus cervus) A vaddisznó a faj lárváit előszeretettel túrja ki így veszélyeztetheti a talajban, holtfa tuskókban fejlődő állományt.
H05.01.	A lakossági szilárd hulladék	L		91E0 Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőrös (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) A lakossági hulladék jelenléte még alárendelt, de a település környezetében észlelhető a vízfolyás környezetében.
I01	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte	91E0 M	1,3	91E0 Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőrös (Fraxinus excelsior) alkotta

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
		91G0 M		ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) Az élőhelyek egyben dagonyahelyek is így gyakran bolygatottak, és ez kedvez inváziós fajok behurcolásának és megtelepedésének. 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulus</i>szal A megbolygatott talajfel-szín kiindulási pontként szolgál inváziós fajok terjedéséhez is.
I01	Inváziós fajok jelenléte (Idegenhonos inváziós fajok behurcolása.)	M	0,2	91E0 Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) Mint dagonyahelyek is egyben gyakran bolygatottak, és ez kedvez inváziós fajok behurcolásának és megtelepedésének is.
J01.01	Leégés (A cserjésedő gyepek égetése és záródása.)	M	Feldolgozás alatt	Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>)
K01.03	Kiszáradás	M	P	A sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>) állomány nagyságát a NATURA 2000 területen elsősorban a szaporodó helyek hiánya korlátozza. A kiszáradás csökkenti a főként keréknyomokban mélyedésekben, dago-nyákban szaporodó és fejlődő állományt.
K02.01	Fajösszetétel változás, szukcesszió (Vízellátás csökkenéssel járó kedvezőtlen élőhelyi átalakulás.)	M H	0,2 VR	91E0 Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) A harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) Esetében a természetes szukcesszió előretörése a nedves, fátlan élőhelyek átalakításán és a terjedő cserjék térhódítása miatt veszélyezteti a fajt.

Jelmagyarázat: H: magas jelentőségű, M: közepes jelentőségű, L: alacsony jelentőségű

Potenciális veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A10.01	Sövény bozót, cserje eltávolítása (Az erdőszéli szegélycserjések irtása.)			Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>)
B02	Erdőgazdálkodás (A vágásos üzemmódban történő erdőkezelés a faj élőhelyét adó erdőállományok élőhelyi értékét nagymértékben ronthatja.)			Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>)
B04	Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata (Erdészeti rovarirtás.)			Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>)
D02	Közüzemi vonalas berendezések. Az élőhelyeken ideiglenesen visszahagyott gödrök, vagy vonalas létesítmények árkai, vízelvezető árkok, függőleges lyukak, csatornák, pincék csapdaként funkcionálnak, a röpképtelen futrinka számára.			Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>)
F03.01.01	Vadak károkozása (Vadállomány taposása rágása.)	L		91M0 Pannon cseres-tölgyesek. 9180 Törmeléklejtő és szurdokerdők. A vadállomány jelenléte az újulat megerősödését veszélyeztetheti, de ez jelenleg nem számottevő probléma.
G01.03.01 G01.03.02	Hagyományos gépjárművel vagy terepjárával végzett tevékenységek			Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>) Az aszfalt utakon, erdei utakon közlekedő járművek főként hajnalban gyakran eltapossák, vagy elütik levő az aszfalton mászó csigákat, gilisztákat követő példányokat.
J01.01	Leégés (A cserjésedő élőhelyek felégetése.)			Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>)
J02.05	Hidrológiai viszonyok módosítása (Az élőhely elárasztása víztárolók, medencék építése.)			Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>)
K01.03	Kiszáradás			Zempléni futrinka (<i>Carabus zawadskii</i>)
F03.01.01	Vadak károkozása (Vadállomány taposása)	L		91M0 Pannon cseres-tölgyesek. 9180 Lejtők és

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	rágása.)			sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i>-erdői és szurdokerdők. A vadállomány jelenléte az újulat megerősödését veszélyeztetheti, de ez jelenleg nem számottevő probléma.

Jelmagyarázat: H: magas jelentőségű, M: közepes jelentőségű, L: alacsony jelentőségű

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A kijelölés alapjául szolgáló jelölő élőhelytípusok - 6210 Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) fontos orchidea-élőhelyei, - 6520 Hegyi kaszálórétek, 9110 Mészkerülő bükkösök (*Luzulo-Fagetum*), - 9130 Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*), - 9180* Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői, - 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*), - 91G0* Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal*, 91M0 Pannon cseres-tölgyesek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása.

A közösségi jelentőségű fajok - Zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), - Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), - Harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), - Sárgahasú unka (*Bombina variegata*), - Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), - Havasi cincér (*Rosalia alpina*), - Farkas (*Canis lupus*), - Hiúz (*Lynx lynx*), - Nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és egyéb védett fajok populációinak megőrzése, életfeltételeinek biztosítása, megőrzése, javítása.

3.2. Kezelési javaslatok

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) a fenntartási terv a NATURA 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalat formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.”

A kezelési egységek lehatárolása az egyes azonos kezelést igénylő élőhelyek (Á-NÉR szerinti elkülönítés) összevonásával jött létre. A vonatkozó térkép a 3.2.5. fejezetben található.

3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

- A területen bányatelek nem fektethető, valamint bányanyitás nem támogatható.
- A területen az új utak nyomvonalát lehetőség szerint a NATURA 2000 területen kívülre, vagy meglévő utak nyomvonalára lehet tervezni, de minden esetben az Igazgatósággal előzetesen egyeztetni szükséges.
- NATURA 2000 jelölő élőhelyen szennyvíz-tisztítótelepek elhelyezésére ne kerüljön sor.
- Távközlési tornyok, szélerőművek, nagyméretű reklámtáblák elhelyezése nem javasolható a területen.
- Szeméttelpek NATURA 2000 jelölő élőhelyeken nem létesíthetők, az illegális szeméttelrakásokat fel kell számolni.
- A turisztikai célú fejlesztéseket – pl. turistautakat, pihenőket, kilátótornyokat – minden esetben egyeztetni kell az igazgatósággal.
- A területen a táborozás nem lehetséges.
- Kutatás csak ellenőrzött módon, a természetvédelmi hatóság engedélyével, a természetvédelmi kezelő hozzájárulásával végezhető.
- Mesterséges vízkivétel a területen nem támogatható.
- Vadgazdálkodás során szóró gyepré és tisztásra nem telepíthető, preferált etető anyagok: kizárólag tiszta (kihelyezés előtt külön átrostált) szemes vagy csöves kukorica, valamint talajrárakódásoktól megtisztított répa, illetve darabos lédús takarmány (pl. alma).
- Az elektronikus hírközlési építmények, a postai létesítmények elhelyezése esetén a vonatkozó jogszabályok előírásai érvényesek.
- A falopások megakadályozása az érintett területeken.
- A NATURA 2000 kijelölést megelőzően elfogadott településrendezési tervek esetén a NATURA 2000 területen található, meglévő épületek, építmények vonatkozásában (vízmű, major, tanya, stb.) a NATURA 2000 terület fenntartási céljainak elérését nem veszélyeztető vagy nem sértő és a NATURA 2000 terület jelölésekor jogszerűen, jogerős engedélynek megfelelően folytatott tevékenység folytatható.
- A településrendezési tervben szabályos módon, NATURA 2000 kihirdetés előtt elfogadott beépítésre szánt terület kiterjedése és szabályozása esetében az adott területen a rendezési tervben meghatározott kiterjedésű területen, megadott beépítési százalékkal, meghatározott szabályozási értékekkel rendelkező épületek, építmények, komplexumok kialakíthatók. Azonban azoknak a paramétereknek a tekintetében, amelyeket a helyi építési szabályzat nem szabályoz, vagy egy intervallum megadásával szabályoz, ott a nemzeti park igazgatósággal is egyeztetett módon, hatósági engedélyezési eljárás keretében a NATURA 2000 kijelölés céljait szolgáló korlátozások léphetnek életbe.

3.2.1.2. Gyepek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gyepek esetében legfontosabb feladat a nyílt, inváziós és gyomfajoktól mentes, természetes növénytakaróval fedett élőhelyek megőrzése, fenntartása. Ezen cél elérése érdekében elengedhetetlen a gyepek záródásának megelőzése és a vadgazdálkodási létesítmények (sózó, szóró, vadetető) gyepeken történő elhelyezésének felülvizsgálata, hogy elkerülhető legyen, a vadak koncentrált túsása, taposása, és az etetőanyaggal bekerülő gyommagvak okozta gyomosítás károsító hatása. Fontos a gyepek eltartó képességének megfelelő állatszámú történő legeltetés, és kímélő agrotechnika kiválasztása, a jelölő fajok életmenetét, virágzását, fészkelését és fiókanevelését figyelembe vevő kaszálási időpont és módszer megválasztása. A legeltetés csak a kevésbé sérülékeny területeken képzelhető el.

A vad által okozott gyeptúrások elegendő kezelése, minden esetben egyedi elbírálás, az igazgatósággal való előzetes egyeztetést igényel.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás javaslatok

Kötelezően betartandó előírások

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet előírásai kötelező érvényűek. Ezen előírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

Az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer megállapításáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet szerinti előírásokat a NATURA 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs kifizetéseknél is alkalmazni kell. A támogatás igénybevétele esetén kötelezően alkalmazandó a „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” feltételrendszere.

A termőföldök hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény is megállapít, ezeket is be kell tartani.

306/2010 Kormányrendelet a levegő védelméről az égetésre vonatkozó előírások.

259/2011. (XII.7) Korm. rendelet, mely többek között a tűzvédelmi bírságról is szól.

Vízügyi szempontból a 1995. évi LVII. törvény, 83/2014 (III.14) Korm. rendelet, 482/2013 (XII.17) és 120/1999. (VII.6) Korm. rendeletek.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Az erdőtömbbe ékelt tisztások kivételével a Szurok-réti kiterjedésében legnagyobb gyepterület magántulajdonosoké, ami a gyepek fenntartó kezelése szempontjából kedvezőnek tekinthető. A tervezési területen azonban gyeprekonstrukciós munkák nyomát nem észleltük.

1. KE-1

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: Száraz, félszáraz gyepek

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 6520: Hegyi kaszálórétek
- 6210: Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- E2: Veres csenkeszes rétek
- H4: Erdőssztyepprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
- OC: Jellegtelen száraz félszáraz gyepek

(d) Kezelési javaslatok indoklása

A verescsenkeszes gyepek Hálisten-tetőn, Fagyos-kút-rét közelében és Árenda-dűlő területén találhatóak. Árenda-dűlő és Fagyos-kút – rét gyepein dagonyahelyet is túrtak a vadak, és mindkét területen megindult a spontán cserjésedés és a gyomosodás is. Valószínűsíthető, hogy a szukcessziós nyomás előrehaladtával a beerdősülésük is bekövetkezik. Kis területű élőhelyfoltok, de mint élőhely mozaikok és mint táplálkozóhelyek mindenképpen figyelmet érdemelnek.

Erdőssztyeprét jellegű a Szurok-rét szintén cserjésedő élőhelye, még a jellegtelen száraz gyepfoltok (OC) a tervezési terület K-i peremébe érnek át, mely területeket szarvasmarhakkal legeltetik.

Megőrzésük érdekében az aktuális vízállapotokat (Szurok-rét) is figyelembe vevő, kíméletes módszerrel történő kaszálás - esetleg sávós kaszálás - képzelhető el, melynek időpontját az itt élő jelölő fajok életmenetéhez és szaporodásához alkalmazkodva kell megválasztani. Az verescsenkeszes és az erdőssztyeprétek esetében a legeltetés és a gépi szárzúzás sem javasolt. Javasoljuk helyette a sávós vagy mozaikos kaszálás fogatosítását. Legeltetés csak az OC – rontott száraz gyepeken lehetséges.

A felbukkanó inváziós fajok irtására a természetes gypszerkezet, míg a cserjék visszaszorítására az árnyékolás megszüntetése miatt van szükség. A védett cserjefajokat, méretes vadgyümölcsfákat, odvas fákat madárvédelmi szempontból is meg kell őrizni. (A Szurok-rét oltott körtefáinak faji hovatartozását érdemes tisztázni, kíméletük mindenképpen javasolt, mert az oltott egyedek között cserje nagyságú példányok is megtalálhatóak!)

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.	
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.	E2 és H4 élőhelyek
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	OC élőhelyek
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező.	
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szőrtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.	
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	
GY62	A gyepon legelészárított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.	
GY67	Legeltethető állatfajta: szarvasmarhafélék	szarvasmarha
GY68	Legeltethető állatfajta: juh	

GY70	Legeltethető állatfajta: lófélék (ló, szamár)	
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	
GY99	A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe beletartozhatnak.	
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.	
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.	

3.2.1.3. Erdők

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A területre készített körzeti erdőterv 2010-ben készült el és 2019 év végéig érvényes így a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok hosszú távú fenntartásának szempontjai itt már megjelennek.

A jelölő erdős élőhelytípusok kedvező természetességi állapotú (természetes és természetyszerű erdő, illetve esetleg származék erdő besorolású) állományainál törekedni kell a NATURA 2000 rendeltetés elsődleges rendeltetésként való megállapítására.

A sérülékeny termőhelyen álló, véderdő jellegű és általában természetvédelmi szempontból is jelentős erdők kisebb, önálló erdőrészekként nem leválasztható állományaiban – az erdőrészlet egészéhez viszonyítva – differenciált erdőkezelést kell biztosítani. A véderdő jellegű foltok általában aktív gazdálkodás nélkül, a természetes erdődinamikai folyamatokra alapozva tartandók fenn, a kezelési feladatok e helyeken az idegenhonos fafajok folyamatos, vagy fokozatos cseréje, a vadkárosítás megelőzésére, a felújulási folyamat segítésére, illetve esetleg a közutak melletti 20-30 m széles erdősávok gondozására terjednek ki.

Az üzem módok közül a területen kívánatos a folyamatos erdőborítást biztosító (átalakító, szálaló, illetve faanyag-termelést nem szolgáló üzem mód) minél nagyobb területen való alkalmazása.

A beavatkozásokkal érintett erdők állománynevelése (tisztítások, esetleg gyérítések) során az őshonos elegyfajok egyedei kímélendők, visszahagyandók. Idegenhonos fafajokkal elegyes erdőkben a munkákat az őshonos fafajok megtartásával, az idegenhonos fafajok rovására kell elvégezni. A nevelési munkák során kerülni kell az egyenletes hálózatot kialakító, szerkezet homogenizáló jellegű beavatkozásokat, törekedni kell a szerkezeti változatosság (alsó

lombkoronaszint, cserjeszint, böhöncök, mikroélőhelyek, stb.) megtartására, fokozására.

A vágásos és átalakító üzemmódba sorolt erdőknél a termőhelyi viszonyok és az állományok egészségi állapota függvényében a lehető legmagasabb vágáskorok alkalmazását kell célul kitűzni

Változatosabb állományokat eredményező (folyamatos erdőborítás melletti gazdálkodást/kezelést lehetővé tevő) természetes felújítási módok alkalmazása lehet az irány.

A természetmegőrzési területen belül az állománytípusok jövőbeni kívánatos arányát és térbeli mintázatát a potenciális természetes erdőtársulások eloszlása határozza meg. A távlati célállománytípusok minden erdőterületen a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, őshonos fő- és elegyfajok alkotta, a potenciális természetes erdőtársulásoknak megfelelő állománytípusok lehetnek.

Kulcseleme az erdők jó állapotban való fenntartásának az alkalmazott fakitermelési és közelítési technológia. A teljes fában vagy hosszúfában történő vonszolásos közelítés nagyon sok kárt okozhat a visszamaradó állományban, az aljnövényzetben, az erdőtalajhoz kötötten elforduló mikroélőhelyekben és magában a talajban is. Minél nagyobb arányban szükséges tehát a faanyag megemelt formában való mozgatása, illetve a kíméletes közelítési módok (ideértve a lovas közelítést is) alkalmazása. Fontos szempont továbbá a fakitermelési munkák (faanyag-felkészítés, faanyag-mozgatás, vágásterület-rendezés) időpontjának, időjárási körülményeinek, illetve talajállapotának megválasztása: ezeket a feladatokat elsősorban a fő vegetációs és költési időszakon kívül (július 15. és március 15. között) kell elvégezni.

Az erdők jó természetességi állapotának megőrzéséhez és fejlesztéséhez, valamint az erdei biodiverzitás-védelméhez hozzátartozik a mikroélőhelyek megtartása és bővítése is. A mikroélőhelyek részben termőhelyi eredetűek (pl. források, erek, patakok, kisvízállások), részben a faállomány-szerkezet függvényében vannak jelen (pl. álló és fekvő holtfa, facsonk, hasadt-törött fák, üreges-odvas törzsek). Közülük kiemelkedő jelentősége van a holtfa különböző formáinak (jelenlététől számos élőlénycsoport léte, lokális megmaradása függhet), így a gazdálkodási célzatú beavatkozások során az álló és fekvő holtfa egy része (elsősorban a vastagabb, 15 cm törzsmérő feletti holtfa, hektáronként 5-20 m³ mennyiségben) javasolt visszahagyni (az 5 m³ egészségügyi termelésre vonatkozik).

Az erdőkben folytatott gazdálkodási/kezelési célzatú beavatkozások során minden esetben tekintettel kell lenni a NATURA 2000 jelölő fajok (és természetesen más értékes, védett fajok) populációnak megőrzésére, életfeltételeik biztosítására. Az egyes növény- és állatfajok érdekében foganatosítható intézkedések: a lelőhely, szaporodási hely és környékének gazdálkodás alóli (időszakos vagy teljes) mentesítése, az adott élőlénycsoport számára szükséges szubsztrát/közeg (pl. holtfa, odú, cserjeszint, táplálkozási kapcsolatok révén releváns fafaj) megtartása-megjelenítése, az egyéb veszélyeztető tényezők elhárítása.

Az országos problémaként jelentkező erdei vadkár a tervezési területen nem olyan mérvű, hogy a fenntartási terv készítés időszakában beavatkozást igényelne. A jelenlegi állapot megőrzéséhez elengedhetetlen a térségi szintű, vadlétszám megőrzése.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás javaslatok

Kötelezően betartandó előírások

Az erdők és fásítások esetében az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény előírásai és a Hegyközi Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve által előírt vonatkozó erdőgazdálkodási szabályok kötelező érvényűek. Magánerdők esetén az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a NATURA 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet a támogatás igénybe vétele esetén kötelező.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet előírásai erdők esetében is kötelező érvényűek. Ezen előírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

Önkéntesen vállalható előírások

A tervezési terület túlnyomó része (91,74%) állami erdőterület. A kompenzációs erdő támogatások az állami erdészeti részvénytársaságok számára nem elérhetők. Az önkéntesen vállalható előírás javaslatokat a kezelési javaslatok figyelembevételével javasoljuk meghatározni a körzeti erdőtervezés során.

1.KE-2

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: Bükkösök, kocsánytalan-tölgyes- elegyes bükkösök, cser nélküli száraz tölgyesek (zonális erdők), meredek oldalakon savanyú talajon kialakult állományok.

A kezelési egység a tervezési terület zonális erdőállományait, bükkösök, tölgyelegyes bükkösök száraz tölgyesek, és a mészkerülő erdőállományok élőhelytípusait jelöli. Jellemzően a bükkösök a tervezési terület legnagyobb kiterjedést elérő élőhelytípusai, míg a cseres-tölgyesek inkább a tetőkre, a mészkerülő állományok a tetőkre és a meredek oldalakra jellemzőek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 9110: Mészkerülő bükkösök (*Luzulo-Fagetum*)
- 9130: Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)
- 91M0: Pannon cseres-tölgyesek
- 91G0*:Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal*

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- K5: Bükkös
- L2a: Cser nélküli száraz tölgyesek
- K2: Gyertyános kocsánytalan tölgyes
- K7a: Mészkerülő bükkös
- K7b: Mészkerülő gyertyános tölgyes

(d) Kezelési javaslatok indoklása:

Az erdők egészségi állapota általánosságban kielégítő, kedvező. A földrajzi helyzet és a termőhelyi kondíciók, kedvező feltételeket teremtenek a tervezési területen élő erdőállományok számára, ahol elmúlt időszakban biotikus károk nem keletkeztek. Az erdők fenntartásához, a természetes folyamatokra alapozott erdőgazdálkodási tevékenység végzéséhez a vadlétszám-feltételek adottak, a javasolt kezelési előírások is e kedvező állapot fenntartását szolgálják.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
E01	A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében.	Nem védett területeken merülhet fel.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	Amennyiben a gazdálkodó vállalja nem védett területen.
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetyszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása.	Nem védett területeken releváns javaslat.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével	
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	A jelölő élőhelytípusok által borított terület kb. 5%-án.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.	
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.	Őshonos elegyfák és cserjeszint kímélete.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési időszakhoz igazodó időbeni korlátozást és annak térbeli hatályát az előforduló fokozottan védett madárfaj igényei alapján – összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel – kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz – Horváth 2010
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha,	

	kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.	
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).	Az erdészeti hatósági nyilvántartásban szereplő meglévő utakon kívül, a szállítási útvonalat előzetesen egyeztetni szükséges a természetvédelmi kezelővel.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellőzése.	
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén száraló vágás alkalmazása.	
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználat során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító mikroélőhely visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.	Hagyásfa-csoport nem védett területeken.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználat során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolósi nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Fakitermelés augusztus 15. és március 15. között.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.	
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.	
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	

E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típussal.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy- és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóccseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadás mentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenés mentes kijuttatással.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	A vegyszeres kezelésekkal kombinálva, akácsarjak visszaszorítása érdekében.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.	
E81	Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.	
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fás szárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.	Lehetőség szerint. A visszaszorítás megkezdését előzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőnek
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása.	Őshonos faállományú erdők esetén a nagy kiterjedésű, egybefüggő

		erdőfelújítások, valamint a nagy kiterjedésű egykorú állományok kialakulásának elkerülése, egyenletes koreloszlás közelítése, idős állományok jelenlétének folyamatos biztosítása.
E86	A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.	Elsősorban bükkös állományokban, a havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) védelme érdekében.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

2. KE-3

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: Sziklaerdők, törmeléklető erdők

A kezelési egység a tervezési területen két tető közeli helyzetben előforduló szikla és törmeléklető erdőket foglalja magába.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 9180* Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- LY2: Görgeteges törmeléklető erdők

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési javaslatok megfogalmazására a viszonylag speciális termőhelyi viszonyok, az érintett élőhelytípusok unikális jellege és sérülékenysége, továbbá a kapcsolódó természeti értékek figyelembe vételével került sor. A javasolt intézkedések az érintetlenül, természetes erdődinamikai folyamatokra alapozott fenntartás, illetve a minimális beavatkozás elvét követik. Ez a megközelítés a közösségi jelentőségű fajok számára sok álló és fekvő holtfa, illetve sokféle mikrohabitat kialakulásához biztosít keretet, ugyanakkor a rendkívüli természeti események okozta változások kezelésére is lehetőséget ad. Az erdődinamikai folyamatok érvényesülése kapcsán megfogalmazásra került, hogy a vadhatást (egyébként a tervezési terület más közösségi jelentőségű élőhelytípusainak érdekében is) mérsékelni kell.

A kezelési egységgel érintett erdőállományok jelenleg nem állnak gazdasági hasznosítás alatt. A termőtalaj sekély, így a talajvédelmi rendeltetés egyben a természetvédelmi célokkal is egyezik. A kezelési javaslatok a jelenlegi kedvező erdőszerkezeti és fajösszetételi állapot fenntartását, védelmét célozzák meg:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Magyarázat
E01	A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében.	Nem védett területeken merülhet fel.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	A szikla-, szurdok- és törmeléklejtő-erdők faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolása (ahol ez még nem történt meg és az állományok külön erdőrészletbe esnek, vagy egy-egy erdőrészlet nagyobb hányadát kiteszik).
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetserű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fajok telepítésének korlátozása.	Nem védett területeken releváns javaslat.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével	Többnyire a kapcsolódó, szomszédos állományokban végzett fakitermelések esetén merülhet fel.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	A véderdő-jelleg miatt ez az állományok zömére vonatkozó főszabály!
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	A veszélyforrást jelentő törzsek kitermelése lehetséges.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési időszakhoz igazodó időbeni korlátozást és annak térbeli hatályát az előforduló fokozottan védett madárfaj igényei alapján – összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel – kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz – Horváth 2010. Csak akkor merülhet fel, ha idegenhonos fajok eltávolítása miatt történik

		munka egy-egy erdőben.
E24	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.	Az idegenhonos, inváziós fajok eltávolítását ez esetben is biztosítani szükséges.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	Az állományok szinte teljes érintetlenségének biztosításával.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Védett természeti területen augusztus 15. és március 15.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	Idegenhonos fajok (pl. fenyők) kitermelése esetén sem végezhető!
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos faj alkalmazása.	Amennyiben valamilyen nagyobb térléptékű bolygatás esetén az erdőborítottság helyreállítása érdekében aktív beavatkozás szükséges.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	Az állományokban esetleg jelentkező akácosodás megfékezésére.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:	
	• Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.	
	• Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.	Az esetlegesen előforduló akácsarjak ellen augusztus – szeptember hónapokban.
	• Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.	Az esetlegesen előforduló akácsarjak ellen pl. Lontrel 300, Medallon Premium.
	• Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.	

	• Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	A vegyszeres kezelésekkal kombinálva, az előforduló akácsarjak visszaszorítása érdekében.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
E81	Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.	A kitermelt/kivágott idegenhonos fafajok faanyaga a helyszínen is hagyható!
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

3. KE-4

(a) **Kezelési egység kódja:** KE-4

(b) **Kezelési egység meghatározása:** Honos fafajú, edafikus erdők (ligeterdők)

(c) **Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:**

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

91E0*: Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

J5: Égerligetek

(d) Kezelési javaslatok indoklása

Az ide tartozó élőhelyek kiterjedése alárendelt a tervezési területen. Forráskifolyók közelében, vízfolyások mentén, mélyedések tartósan vízállásos területein maradtak meg. Az élőhely különleges, speciális a fajösszetétele, nagyon sérülékeny. Az erdészeti tevékenység során a lábonálló fák megőrzése fontos és a terület érintetlenségét biztosítani kell. Arra különösen vigyázni kell, hogy a terület élőhelyén a mozaikosság megmaradjon. A területre tájidegen fajok bekerülése az élőhely átalakulását okozhatja, ami miatt a terület jellege is megváltozhat, ezeket vissza kell szorítani.

Az érintett állományokra – azok elhelyezkedése és mérete miatt – elsősorban minimális beavatkozással érintendő élőhelyekként és nem természeti erőforrásként (hasznosítható faanyagot tartalmazó erdőkként) kell tekinteni.

Az erdészeti, illetve fakitermelési munkák során az elegyesség és az állományszerkezeti változatosság megtartása-fokozása, a drasztikus beavatkozások mellőzése, illetve az állományokhoz kötődő mikroélőhelyek kímélete emelhető ki. A denevérszálláshelyként is szolgáló böhöncös odvas fákat kímélni szükséges.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
E01	A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében.	Nem védett területeken merülhet fel.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	Amennyiben a gazdálkodó vállalja, illetve ha a vízfolyások mentén jelentkező egyéb kezelési-fenntartási szempontokkal nem ütközik.
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetyszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása.	Nem védett területeken releváns javaslat.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével	
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	A jelölő élőhelytípusok által borított terület kb. 5%-án.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	A ligeterdők szegélyeinek fenntartása (ahol van), az idegenhonos fafajú törzsek kitermelése.
E15	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).	A védett természeti területre eső, ide sorolt erdők nagy részénél (a törzskiválasztó gyérítések gyenge eréllyel esetleg még elvégezhetők).
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési időszakhoz igazodó időbeni korlátozást és annak térbeli hatályát az előforduló fokozottan védett madárfaj igényei alapján – összhangban a madárvédelmi területre (SPA)

		megfogalmazott irányelvekkel – kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz – Horváth 2010
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.	
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).	Az erdészeti hatósági nyilvántartásban szereplő meglévő utakon kívül, a szállítási útvonalat előzetesen egyeztetni szükséges a természetvédelmi kezelővel.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik nevelővágás.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	Alkalmazandó, ahol egyáltalán történik nevelővágás.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonzószalagos közelítésének mellőzése.	Ahol csak lehet, rövidfában és megemelve kell megoldani a közelítést és kiszállítást.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonzószalosi nyom kialakulása. A tö- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Fakitermelés augusztus 15. és március 15. között.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	Lehetőség szerint. Az alternatív megoldás a gallyak aprítása lehet
E52	Őshonos fafajú faállomány táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal történő felújítása.	Az éger- és fűzligetek fő- és elegyfajájainak alkalmazásával.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	
E58	Az erdősitések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy- és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazítás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	Lehetőség szerint. A visszaszorítás megkezdését előzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőnek. A vizes élőhely jelleg miatt a vegyszerhasználat minimalizálása szükséges!
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében,	

	közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.	
E81	Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.	
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fás szárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.	Lehetőség szerint. A visszaszorítás megkezdését előzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőnek
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása.	Őshonos faállományú erdők esetén a nagy kiterjedésű, egybefüggő erdőfelújítások, valamint a nagy kiterjedésű egykorú állományok kialakulásának elkerülése, egyenletes koreloszlás közelítése, idős állományok jelenlétének folyamatos biztosítása.
E86	A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.	
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.	
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az állományok hosszú távú fenntartása elsősorban a kapcsolódó területek védőfunkciójának biztosításával lehetséges. Ezeken a szomszédos területeken olyan típusú élőhelyfejlesztési beavatkozások javasolhatók, melyek az égerligetek táji szintű ökológiai hálózatba illesztését, illetve a gazdálkodási környezet mellett fenntartását egyaránt megoldják.

4. KE-5

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: Regenerálódó erdők

A kezelési egység a tervezési terület azon élőhelytípusait foglalja magába, melyek spontán szukcesszióval cserjéssé vagy már erdővé zárodtek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:-

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- RB: Óshonos fafajú puhafás jellegtelen, vagy pionír erdők
- RC: Óshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Az érintett élőhelyek: a Cserepes-hegy D-i előterében egy felhagyott bányaterületen felnövekedett nyíres, Árenda szomszédságában felhagyott gyümölcsös helyén felerősödő gyertyános, és a Szurok-rét vegyes keményfás spontán erdősülő területe, ahol foltokban már záródó fiatal kevert faállományok élnek.

(d) Kezelési javaslatok indoklása

Az erdősülő regenerálódó élőhelyek esetén a spontán regenerációt úgy kell segíteni, hogy a kialakuló erdőállományok természetessége megfelelő legyen. A kezelési irányt (alternatívát) meghatározza a birtokstruktúra, a tulajdonviszony és a gazdálkodói szándék is.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	Erdőfelújításra vonatkozóan is.
E06	Idegenhonos fafajok további telepítésének mellőzése.	Erdőfelújításra vonatkozóan is.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	Erdőfelújításra vonatkozóan is.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkenek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési időszakhoz igazodó időbeni korlátozást és annak térbeli hatályát az előforduló fokozottan védett madárfaj igényei alapján – összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel – kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz – Horváth 2010
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).	Az erdészeti hatósági nyilvántartásban szereplő meglévő utakon kívül, a szállítási útvonalat előzetesen egyeztetni szükséges a természetvédelmi kezelővel.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a	

	nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	Lehetőség szerint. Az alternatív megoldás a gallyak aprítása lehet.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy- és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Élőhelyfejlesztési javaslatok:

A spontán erdősülést segítő intézkedésekkel potenciálisan erdei jelölő élőhelytípusok alakíthatók ki.

5. KE-5

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Idegenhonos fafajú ültetvények, idegenhonos fafajokkal elegyes erdők

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:-

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- RDa: Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények
- S4: Erdei fenyvesek
- S5: Egyéb tájidegen fenyves

(d) Kezelési javaslatok indoklása

A honos fafajú erdők helyén kialakított vagy spontán kialakult állományok. Az idegenhonos erdők szerkezete rontott, egyhangú, cserje és gyepszintje szegény. Az ilyen jellegű erdők faunája is szegény. Az idegenhonos fajok kiszorítása és a spontán terjedés a természetes élőhelyeket is degradálja, veszélyezteti.

A kezelési és rekonstrukciós javaslatok megfogalmazására abban a megközelítésben került sor, miszerint a dominánsan nem őshonos fafajokból álló erdőket hosszú távon (lehetőleg fokozatosan, vagy kis területű tarvágásokkal) a termőhelyi viszonyokhoz igazodó, potenciális erdőtársulásoknak megfelelő élőhelytípussá kell alakítani, s véghasználatok tervezésénél az erdősítési célállománytípusok közé minimum egy őshonos fafajok által meghatározott állománytípus kerüljön be. A javasolt átalakítások az egyéb védelmi (talajvédelmi, tájképvédelmi) funkciók részbeni megtartását, az idegenhonos fafajok visszaszorítását, lombos állományrészek és a hagyásfák megőrzését, az őshonos fafajú, elegyes állományok kialakítását egyaránt lehetővé teszik, illetve biztosítják.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Magyarázat
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	Közösségi jelentőségű fajok esetében, vagy szomszédos közösségi jelentőségű élőhelyek miatt merülhet fel.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.	Közösségi jelentőségű fajok esetében, vagy szomszédos közösségi jelentőségű élőhelyek miatt merülhet fel.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.	Az őshonos lombos fa- és cserjefajok kímélete.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési időszakhoz igazodó időbeni korlátozást és annak térbeli hatályát az előforduló fokozottan védett madárfaj igényei alapján – összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel – kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz – Horváth 2010
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése.	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	Az állománynevelési és átalakítási munkák során a mikrohabitatok (pl. odvas fa) lehetőségek szerinti

		(átmeneti) megtartása.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	Különösen az erdőtalaj védelemre kell nagy figyelmet fordítani.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Fakitermelés augusztus 15. és március 15. között lehetséges amennyiben van fészkek, jelölő faj, vagy élőhely a résztlet területén
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	Lehetőség szerint. Az alternatív megoldás a gallyak aprítása lehet.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal.	Védett természeti területen kötelező, az azon kívül eső területeken ajánlott.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.	Védett természeti területen a fafajcsere kötelező, az azon kívül eső területeken ajánlott.
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal	Amennyiben van jelölő élőhely
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.	
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a táj- és termőhelyhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	Az állományok alatt jelentkező akácosodás megfékezésére.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:	
	• Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.	
	• Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.	Az esetlegesen előforduló akácsarjak ellen augusztus – szeptember hónapokban.
	• Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény	Az esetlegesen előforduló akácsarjak ellen pl. Lontrel 300, Medallon Premium.

	sarjadásmentes irtását biztosítják.	
	• Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.	
	• Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	A vegyszeres kezelésekkel kombinálva, az előforduló akácsarjak visszaszorítása érdekében.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
E81	Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.	
E82	Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az idegenhonos fenyőfajok által uralt (az esetek nagy részében kisebb arányban őshonos lombos fafajokat is tartalmazó) állományokat hosszú távon a termőhelyi viszonyokhoz igazodó, potenciális erdőtársulásoknak megfelelő erdőtársulássá/élőhelytípussá kell alakítani. A célállapotként megjelölhető élőhelytípusok szinte kizárólag zonális erdők (cseres-tölgyesek, gyertyános-tölgyesek, szubmontán bükkösök). A fafajcserés átalakítások egy jelentős része (különösen rossz egészségi állapotú luc-, erdei- és feketefenyvesek esetében) lényegében csak tarvágást követő mesterséges erdősítéssel biztosítható. A jobb egészségi állapotú, lomberleves állományokban ugyanakkor a lombos „vázra” és a természetes (a lazább záródású, fényben gazdagabb állományokban helyenként a kifejezetten erős térségbeli vadhatás ellenére is működő) erdődinamikai folyamatokra alapozva fokozatos, több évtizedre elnyúló (a természetvédelmi elvárásokkal és a Natura 2000 szempontokkal jobban harmonizáló) rekonstrukciós munka is végezhető. Az átalakítási munkák részletes megtervezésére a körzeti erdőtervezés keretei között nyílik lehetőség (a jelenleg érvényben levő erdőtervek jelenleg is számos olyan előírást, illetve fakitermelési lehetőséget tartalmaznak, amelyek a rekonstrukciót, a fafajcserés átalakítást szolgálják).

6. KE-7

a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: vágásterület, fiatalosok

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NATURA 2000 élőhelyek: -

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- P1: Őshonos fafajú fiatalosok;
- P8: Vágásterület

(d) Kezelési javaslatok indoklása

Az erdőfelújítások során az idegenhonos fajok előretörésének megakadályozása miatt gondoskodni kell róla, hogy maximum 2 vegetációs időszakban álljon fedetlenül a vágásterület, ezután az erdősítések első kiviteléről feltétlenül gondoskodni szükséges. Az erdőfelújítások során valamennyi erdősítés célállomány típusai között meg kell jelennie a terület potenciális, őshonos vegetációját tükröző erdősítési célállománynak is. Védett természeti területen csak őshonos fajokból álló erdősítési célállomány tervezhető. Az esetlegesen megjelenő, vagy előforduló inváziós növényfajok aktív erdősítést ápolást igényelnek.

A meglevő elegyességet, állományszerkezeti változatosságot (szintezettség, mozaikosság) meg kell tartani, lehetőség szerint növelni az erdősítések felújítása, pótlása, ápolása során.

A felújító vágás - végvágások során 5%, védett természeti területen 10% hagyásfa-csoport visszahagyása szükséges az itt fészkelő és az odúlakó fajok véghasználattal érintett erdei élőhelyek átmeneti jellegének biztosítása, valamint erdei menedékhelyek kialakítása miatt.

Az agresszíven terjedő, idegenhonos fajok egyedeinek visszaszorítása az erdősítések ápolása során alapvető feladat a természetes élőhelyszerkezet fenntartása miatt.

Elegyfajok nélküli, vagy alig elegyes fiatal állományokban alátelepítéssel, a termőhelyi viszonyoknak megfelelő elegyfák megjelenítése elvégezhető.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Magyarázat
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	Védett fajok esetében merülhet fel.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.	Védett fajok esetében merülhet fel.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.	Tisztítások során érvényre juttatható szempont. Elsősorban az őshonos elegyfák (köztük a pionír fajok) és egyes cserjefajok megtartása érdekében lehet alkalmazni.

E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkenek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési időszakhoz igazodó időbeni korlátozást és annak térbeli hatályát az előforduló fokozottan védett madárfaj igényei alapján – összhangban a madárvédelmi területre (SPA) megfogalmazott irányelvekkel – kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz – Horváth 2010.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	Tisztítások során érvényre juttatandó, általános érvényű szempont.
E28	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	Tisztítások során érvényre juttatandó, általános érvényű szempont.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.	Tisztítások során érvényre juttatandó, általános érvényű szempont.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	Tisztítások során érvényre juttatandó, általános érvényű szempont.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Fakitermelés augusztus 15. és március 15. között, kivéve a sorközök ápolását célzó gépi ápolásokat.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.	
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal.	Védett természeti területen kötelező, az azon kívül eső területeken ajánlott.
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal	Ha van jelölő élőhely.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	
E58	Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.	

	• Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadás mentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenés mentes kijuttatással.	
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
E85	A hagyásfák, hagyásfa-csoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse.	
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.	Erdei tisztáson.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés

Erdőterületek esetén az élőhelyek helyreállítása elsősorban az erdőszerkezeti jellemzők javítását (mint fejlesztést) az erdőgazdálkodási tevékenység keretében, valamint (hatékonyabban) természetvédelmi erdőkezeléssel lehet biztosítani. Gyepterületek helyreállítása/fejlesztése gyeptípusoktól függően, kaszálással, illetve cserjeirtással, inváziós fajok, a megjelenő inváziós fafajok egyedeinek eltávolításával történhet. A részletes élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések,

Minden közösségi jelentőségű faj esetében szükséges az állomány nagyság változásának nyomon követése.

Zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*) esetében a fajszámváltozás irányának kimutatására további monitoring vizsgálatok szükségesek. A faj jelen volt a területen, korábbi megfigyelési adatok ezt alátámasztják, de a 2016-os évben az élőhelyein történő talajscapdázással nem sikerült kimutatni.

A **sárgahasú unka** (*Bombina variegata*) és egyéb kétéltű fajok védelme érdekében az erdei vízfolyások és kisvízállások kímélete a fakitermelések, közelítési és faanyag-szállítási tevékenység során, de az élőhelyén közlekedő más járművek is veszélyeztetik az ideiglenes szaporodóhelyeken (keréknyomokban, feltáróutak mélyedéseiben fejlődő lárváit).

A veszélyeztetett **farkas** (*Canis lupus*) és az erősen veszélyeztetett **hiúz** (*Lynx lynx*) esetében az állattartókkal és a vadgazdálkodóval történő folyamatos kapcsolattartás és együttműködés segítheti a fajok folyamatos területen tartását.

A többi fenntartási tervben említett és fajleírásoknál részletezett szárazföldi közösségi jelentőségű állatfajok esetében az állományaik fennmaradása érdekében a kezelési egységeknél és a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatoknál előírtak betartása elegendő a fajmegőrzéshez.

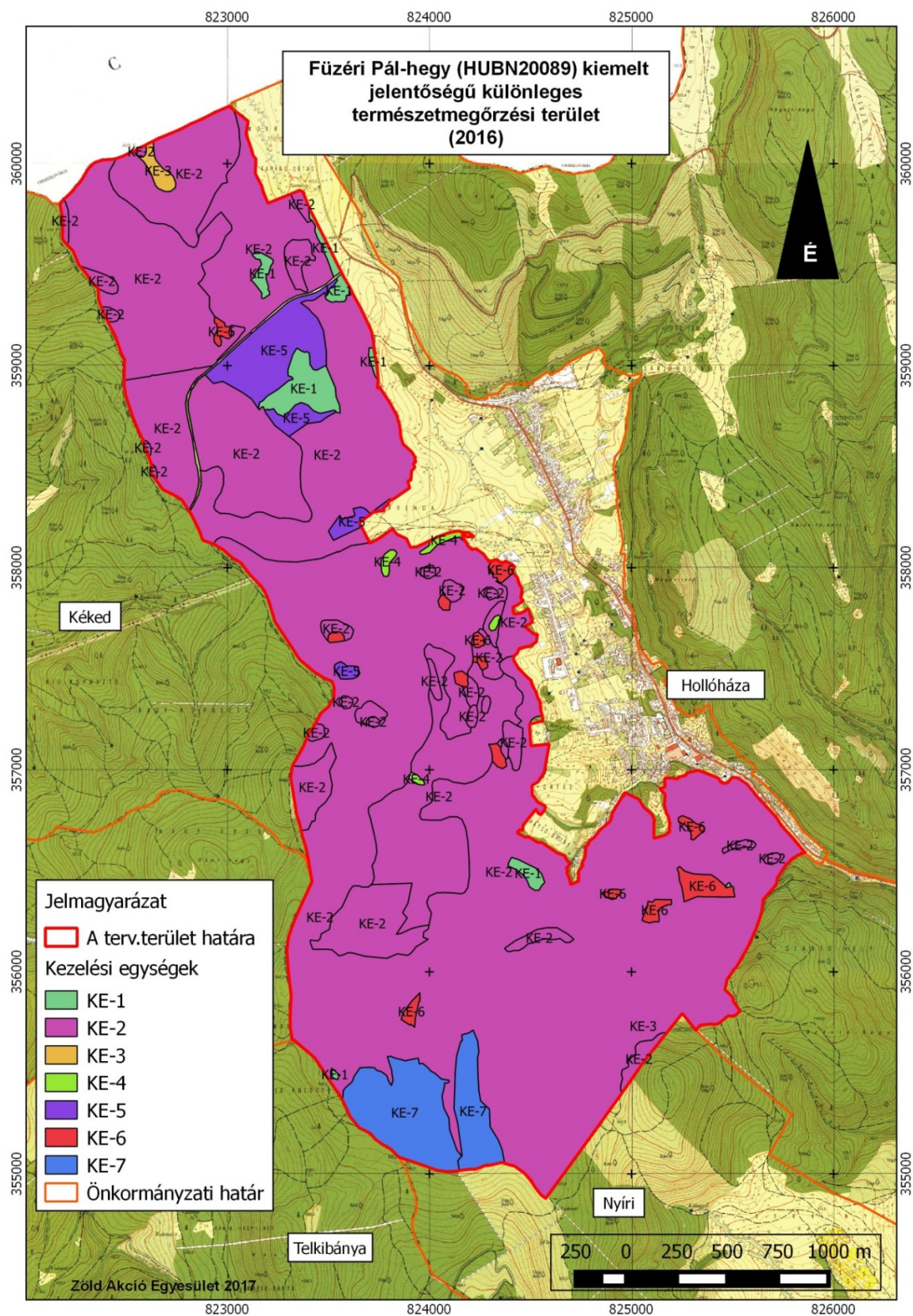
3.2.4. Kutatás monitorozás

A területen jelenleg 4 közösségi jelentőségű élőhely felmérése zajlik 2 db 9110 Mészkerülő bükkös, 1 db 9130 Szubmontán és montán bükkös, valamint 1 db 6520 Hegyi rét mintapont van a területen kijelölve. ezek felmérése a Natura 2000 élőhelyek felméréséhez készült extenzív és intenzív adatlapokkal történik. Javasoljuk a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzését 5 évente – jelenleg nem érintett a Füzér O5x5 018 négyzet által.

Jelen vizsgálatunk során a zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*) előfordulását nem tudtuk igazolni a NATURA 2000 területen. A fajok előfordulásának, illetve az állományváltozásának magyarázatára további, több mintavételi időszakot felölelő monitorozó vizsgálat elvégzése szükséges.

A sárgahasú unka (*Bombina variegata*) adult egyedei szórványosan kerültek elő az egyes szaporodásra alkalmas élőhelyeken. Monitorozását a NBmR protokoll szerint javasoljuk végrehajtani.

3.2.5. Melléklet

1. 1. kép: A Füzeri Pál-hegy (HUBN20089) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület kezelési egységei

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A Füzéri Pál-hegy (HUBN20089) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület egyrészről a Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel (HUBN10007), különleges madárvédelmi terület része, másrészről a Zempléni Tájvédelmi körzet országos jelentőségű védett területen belül helyezkedik el. A terület teljes egészében része az országos ökológiai hálózatnak is. Területére alapvetően a 1/1984. (XII. 13.) OKTH rend. alapján a 147/2007(XII.27)KvVM rendelet és a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet, és a 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről, valamint a 1996. évi LIII. Törvény az irányadóak. A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A területet jelenleg 6 MEPAR-blokk érinti. Ezek közül az F175V-1-15 sz blokkban 21,8688 ha támogatható. NATURA 2000 kifizetések a 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet által meghatározott feltételek betartása mellett kérhetők, ez kizárólag gyepterületek esetében van hatályban. A gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatást a 128/2007. (X.31) FVM rendelet szabályozza. Az ebben foglalt a feltételeknek a betartása nem csak a NATURA 2000 területekre, hanem a SAPS + zöldítés támogatásokra is vonatkozik. A NATURA 2000 gyepterületek esetében viszont ezen, valamint a 269/2007. (X.18.) és a 275/2004. (X.8.) Korm. rendeletben megfogalmazott földhasználati szabályokat abban az esetben is be kell tartani, ha a földhasználó nem igényel a területén támogatást.

A SAPS (Single Area Payment Scheme) + zöldítés, azaz egységes területalapú támogatás hazánkban azokra a gyepterületekre és szántó területekre igényelhető, melyek a MEPAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. A gazdálkodónak az összes bejelentett területét ennek megfelelően kell művelnie és megfelelő környezeti állapotban kell tartania. Ezeknek a feltételeknek a teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) jogutódja a Magyar Államkincstár külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok és szakértők bevonásával térinformatikai módszerekkel, helyszíni bejárással ellenőrzi.

AKG alapkövetelmények továbbá: 10/2015 (III.13) FM rendelet, 59/2008 (IV.29) FVM rendelet és 43/2010 (IV.23) FVM rendelet 8. melléklete.

A 2014-2020 időszakra elfogadott új Vidékfejlesztési Program (Széchenyi 2020) tartalmazza a megadott időszakban igénybe vehető jogcímeket. A betartandó előírásokat a 2016 folyamán megjelenő pályázati felhívások tartalmazzák majd. A 2007-2013 időszakban igénybe vehető támogatásokról szóló támogatási rendeletek ugyanakkor hatályukat veszítik. Továbbra is számos olyan jogcím van, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben. Ezek közül legfontosabbak a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 jogcím mellett jogosultak az egységes területalapú támogatásra (SAPS + zöldítés) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterület területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változó összeg lehet. Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodási és az erdőszeti, valamint erdő-környezetvédelmi és éghajlattal

kapcsolatos szolgáltatások, természetmegőrzés tematikus előírás csoportokba integrálódnak. Az agrár-környezetgazdálkodási kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére ill. erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor ki van zárva (lásd kompenzációs támogatás). Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás vagy a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások). Az MTÉT-előírásokból az alábbi zonális célprogramok voltak lehívhatók a területre: (1.) MTÉT hegy-és dombvidéki madárvédelmi szántó tematikus előírás csoport szántóföldi növénytermesztés madár- és apróvad élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram; (2.) MTÉT hegy-és dombvidéki madárvédelmi gyepterület tematikus előírás csoport gyepterületgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram; (3.) természetvédelmi célú gyeptelepítés célprogram.

VP-4-10.1.1-15 AKG kifizetések

VP4-10.1.1-16 AKG kifizetések

VP-4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

VP-4 -13.2.1.-16 Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeknek

Erdőkre a VP Széchenyi 2020 program kapcsán igénybe vehető támogatások:

VP5-8.4.1-15 Az erdőgazdasági potenciálban okozott erdőkárok helyreállítására nyújtandó támogatás

VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések

A pályázati kiírások folyamatosan történnek, tájékozódni a www.palyazat.gov.hu oldalon lehet.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A felsoroltakhoz képest új támogatási jogcímre (részletes elővizsgálatok híján) nem tudunk javaslatot tenni, a vizsgálati terület erdein belül mutatkozó magas állami tulajdoni hányad miatt azonban valamilyen módon szükségesnek tartanánk a fenti szempontok/jogcímek állami szektorra való kiterjesztését is, illetve hogy az állami szektor továbbra is pályázhasson a VP támogatásokra

3.3.2. Pályázatok

Jelenleg a területre vonatkozóan futó, vagy tervezett pályázatról nincs tudomásunk.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutató-dátum
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása		2017. május
Nyomtatott tájékoztató	Elkészült a területet bemutató tájékoztató	2017. május
Fórum	Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció	2017. június 6.
Önkormányzati közzététel		2017. május-június
Honlap		2017. február, május

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezetek

Abaúj-Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület
Zempléni Településszövetség
Zempléni Szolgáltató Kht.
MME Zempléni Helyi Csoport

A NATURA 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervei és települési önkormányzatok

Füzér község Önkormányzata
Hollóháza Község Önkormányzata
Kéked Polgármesteri Hivatal (Telkibányai közös Önkormányzati Hivatal)
Pányok Községi Önkormányzat (Telkibányai közös Önkormányzati Hivatal Pányoki Kirendeltsége)
Telkibánya Közös Önkormányzati Hivatal
Nyíri (Pálházai Önkormányzati Hivatal Nyíri kirendeltsége)
Füzérkomlós (Pálházai Önkormányzati Hivatal Füzérkomlói kirendeltsége)
Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
Északerdő Erdőgazdasági Zrt.
B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztály,
B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Agrárügyi Főosztály, Erdészeti Osztály, Földművelésügyi Osztály,
B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Közlekedési és Fogasztóvédelmi Főosztály
B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály
B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály
B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolc Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály
Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság Miskolci Igazgatóság
B-A-Z. Megyei Rendőr-főkapitányság
B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolc Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály
Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
B-A-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság Miskolci Igazgatóság
BAZ Megyei Rendőr-főkapitányság
Sátoraljaújhelyi Hivatásos Tűzoltó-parancsnokság
BAZ Megyei Kormányhivatal Állami Főépítész
BAZ Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

Egyéb területhasználók

ÉMÁSZ Hálózati Kft.

Falugazdászok

Urbanivics Sándor falugondnok

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az előzetes kommunikáció folyamán felvettük a kapcsolatot több hatósággal, a fenntartási tervek készítéséhez szükséges adatok megkérése ügyében.

2016 szeptemberében a BAZ Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Osztályától betekintésre, kikértük a fenntartási tervek készítéséhez szükséges vadászati adatokat.

2016 októberében a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság Nyilvántartási és térképezési Osztályától megvásároltuk a területre vonatkozó összesített erdőtervi adatokat.

2017. május –júniusban egyeztettünk az érintett hatóságokkal és az érintett gazdálkodókkal.